

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

722

Vragen van het lid **Van Haga** (Groep Van Haga) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *de onafhankelijkheid van peilingsorganisaties in Nederland* (ingezonden 23 oktober 2023).

Antwoord van Minister **De Jonge** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) mede namens de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ontvangen 29 december 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 543.

Vraag 1

Kunt u inzichtelijk maken hoeveel officiële politieke peilingen er in Nederland zijn en welke dat precies zijn?

Antwoord 1

Er is in Nederland geen regulering ten aanzien van peilingen. Deze kunnen dus door eenieder worden uitgevoerd en gepubliceerd. Er kan dus zodanig ook niet worden gesproken over officiële peilingen. Er zijn verschillende peilingen waarnaar met enige regelmaat in de media wordt verwezen. Deze peilingen worden uitgevoerd door verschillende peilingsbureaus. Dit zijn de peilingen van IenOResearch, Peil.nl en Ipsos/Eenvandaag. Aangezien EenVandaag een programma is van de publieke omroep, ga ik hieronder alleen specifiek in op de Ipsos/EenVandaag peiling.

Vraag 2

Weet u welke personen, van welke (overkoepelende/gelieerde) organisaties/bedrijven/organen er bij het samenstellen en uitvoeren van deze peilingen betrokken zijn? Zo ja, kunt u dat inzichtelijk maken en zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

EenVandaag is een televisieprogramma van de publieke omroep AVROTROS. Voor dit programma wordt gebruik gemaakt van het EenVandaag Opiniepanel waarin wordt gepeild hoe er in Nederland gedacht wordt over allerlei onderwerpen zoals de politiek. De specifieke zetelpeilingen doet EenVandaag samen met onderzoeksbureau Ipsos. Iedereen kan zich aanmelden voor dit opiniepanel.

Vraag 3

Bij welke politieke peilingen is de Rijksoverheid (indirect) betrokken, op welke manier en met/door welke personen, in welke hoedanigheid en met welke bevoegdheid? Bijvoorbeeld politieke peilingen die door een mediaplatform zoals EenVandaag van de Nederlandse Publieke Omroep worden geïnitieerd, worden indirect gefinancierd door de Rijksoverheid, kunt u daarom aangeven of en op welke manier de overheid invloed uitoefent op dergelijke peilingen?

Antwoord 3

De Rijksoverheid oefent geen enkele invloed uit op peilingen. Ook op de peilingen van Ipsos/EenVandaag of in bredere zin op de programma's van de publieke omroep wordt geen invloed uitgeoefend.

Vraag 4

Welke organisaties die politieke peilingen uitvoeren krijgen subsidie/ financiering van de Rijksoverheid en zijn er gelden die (ten tijden van verkiezingen) direct of meer ten goede komen aan politieke peilingen, bijvoorbeeld in de vorm van uitvoerings- en personeelskosten? Zo ja, kunt u deze financieringsstructuur gespecificeerd inzichtelijk maken?

Antwoord 4

De Nederlandse Publieke Omroep, waaronder het programma EenVandaag van de betrokken publieke omroep AVROTROS, ontvangt op basis van de Mediawet 2008 jaarlijks een rijksmediabijdrage voor de uitvoering van de landelijke publieke mediaopdracht. Hoe de publieke omroep invulling geeft aan deze middelen, daar gaat het kabinet niet over. Voor de specifieke financieringsstructuur wordt korthedshalve verwezen naar de mediabegrotingsbrief, de begroting van de NPO en het jaarverslag van de AVROTROS.¹

Vraag 5, 6, 7 en 8

Bent u van mening dat er überhaupt politieke peilingen gedaan zouden mogen worden door organisaties die (indirect) gesubsidieerd en/of beïnvloed worden door en/of betrokken zijn bij de Rijksoverheid en/of personen/ bestuurslagen die daaraan op enige manier gelieerd zijn?

Zo ja, kunt u beargumenteerd onderbouwen op welke manier belangenverstrengeling en politieke inmenging voorkomen wordt en de onafhankelijkheid van deze politieke peilingen gewaarborgd wordt?

Kunt u uitleggen waarom bepaalde politieke partijen, die in alle districten aan de verkiezingen van 22 november 2023 deelnemen en/of nu ook al vertegenwoordigd zijn in de Tweede Kamer, bij bepaalde peilingen van organisaties die overheidsfinanciering ontvangen en (in)directe bestuurlijke banden hebben met de Haagse politiek, niet worden genoemd in de vragenlijsten en dus ook niet worden getoond in de peilingen?

Vindt u niet dat juist peilingen die indirect worden gefinancierd en beïnvloed door de politiek de verantwoordelijkheid hebben om alle aan de verkiezingen deelnemende politieke partijen mee te nemen, ongeacht of zij eerder in die hoedanigheid aan verkiezingen hebben deelgenomen, het aantal leden van dezer partijen, het aantal respondenten dat deze partijen noemt, of welke andere overweging dan ook? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5, 6, 7 en 8

Publieke omroepen bepalen conform artikel 2.88 van de Mediawet 2008 zelf vorm en inhoud van de programma's, waaronder welke politieke partijen meegenomen worden bij peilingen in programma's van de publieke omroep. De overheid bemoeit zich daar niet mee en er is conform artikel 7 lid 2 van de Grondwet geen vooraf toezicht op de inhoud van de programma's van de publieke omroep. Er zijn diverse waarborgen in het publieke omroepbestel opgenomen om te voorkomen dat er politieke (of andere vorm van) invloed is. Zo moeten publieke omroepen op basis van de Mediawet 2008 een redactiestatuut hebben waarin de journalistieke rechten en plichten van de werknemers zijn opgenomen waaronder waarborgen voor redactionele onafhankelijkheid. Daarnaast kent de publieke omroep een journalistieke code voor alle journalistieke redacties van de publieke omroep waarmee inzage

¹ Kamerstuk 36 200 VIII, nr. 37.

gegeven wordt in de werkwijze, regels en normen van onze redacties. Bij klachten over het niet naleven van deze code kan men bij de betreffende redactie of omroep terecht. Als de klacht niet naar tevredenheid is beantwoord of afgehandeld, kan er contact worden opgenomen met de ombudsman van de publieke omroepen, zoals bedoeld in artikel 2.14a Mediawet 2008. Het Commissariaat voor de Media is belast met het toezicht op de naleving van de Mediawet.

Vraag 9 en 10

Bent u zich ervan bewust dat vele kiezers de peilingen gebruiken als indicator voor de politieke partijen waarop gestemd kan worden en dat zij daarom van het bestaan van menig politieke partij niet weten, aangezien deze bewust niet worden weergegeven in de peilingen? Zo ja, is er dan geen sprake van onvolledige voorlichting van de bevolking, aangezien zij geen volledige informatie krijgen om de peilingen mee in te vullen? Zo nee, kunt u dan onderbouwd uitleggen waarom u vindt dat de deelnemers wel alle beschikbare en benodigde informatie krijgen?

Realiseert u zich dat omdat bepaalde politieke partijen niet worden genoemd in de peilingen en kiezers dus niet kunnen aangeven dat zij (mogelijk) op deze partijen zouden willen gaan stemmen de uitkomsten van de peilingen niet representatief zijn? En erkent u dan ook dat door deze uitkomsten de publieke opinie actief wordt beïnvloed, omdat mensen daardoor kunnen denken dat bepaalde politieke partijen geen kans op verkiezingswinst maken en als gevolg daarvan hun stemgedrag laten beïnvloeden en/of zich niet realiseren dat zij op bepaalde partijen zouden kunnen stemmen, omdat zij van het bestaan niet afweten? Betekent dat niet dat de heersende politieke macht (indirect) invloed uitoefent op de verkiezingen en daarmee dus ook op de verkiezingsuitslag? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9 en 10

Er is geen regulering op het uitvoeren van (politieke) peilingen voorafgaand aan de verkiezing. Het staat peilbureaus vrij om te bepalen wanneer en op welke wijze de peiling wordt uitgevoerd. De peilbureaus maken hun eigen afwegingen en keuzes in de verslaglegging van een verkiezing en daar mengt de Rijksoverheid zich niet in. Dat past ook bij de vrijheid van pers zoals deze in artikel 7 van de Grondwet is geformuleerd. Het is vervolgens aan de kiezers om zich zo goed mogelijk te informeren over de ideeën en plannen van de verschillende politieke partijen.

Vraag 11 en 12

Wat zijn de criteria op basis waarvan politieke partijen worden meegenomen in de peilingen waarbij de Rijksoverheid (indirect) betrokken is? Hoe zijn die criteria tot stand gekomen, op basis waarvan en wie waren/zijn daarbij betrokken?

Weet u welke politieke partijen/bewindpersonen/Kamerleden/ambtelijke staf die op dit moment vertegenwoordigd zijn in het parlement en actief zijn voor de Tweede Kamer op enigerlei wijze betrokken zijn bij de politieke peilingen voor de aankomende Tweede Kamerverkiezingen van organisaties die overheidsfinanciering ontvangen? Op welke manier zijn deze partijen/bewindspersonen/Kamerleden/ambtelijke staf betrokken en waarom? Zijn er afspraken/overeenkomsten/samenwerkingen tussen deze partijen en wat behelzen deze? Welke (rapportage/verantwoordings)verplichtingen hebben de verschillende betrokken partijen en op welke manier wordt de Tweede Kamer hierover geïnformeerd? En is voor de kiezer inzichtelijk of en welke politieke betrokkenheid er is bij bepaalde peilingen en waar/hoe kunnen zij zich daarover informeren?

Antwoord 11 en 12

De Rijksoverheid is niet betrokken bij de totstandkoming van peilingen en bij de totstandkoming van programma's van de publieke omroep. Er is ook geen politieke betrokkenheid bij de totstandkoming van programma's van de publieke omroep. Zie ook mijn antwoord op de vragen 5 tot en met 8.